

Sygn. akt II PK 160/18

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski

w sprawie z powództwa E.E.
przeciwko C. sp. z o.o. z siedzibą w O..
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 czerwca 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 7 marca 2018 r., sygn. akt III APa [...],

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powoda E.E. (w sprawie przeciwko pozwanemu C. Spółka z o.o. w O.) wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 5 września 2017 r.

Przedmiotem postępowania było prawo do premii za zgodność z SOX. Sądy obu instancji przyjęły, że powód błędnie rozumiał warunki przyznania świadczenia, nie uwzględnił bowiem, że ich spełnienie weryfikowane jest dokumentem określającym te warunki, to jest MBO score card za 2013 r., gdzie wskazano, iż chodzi o EBIT działalności polskiej spółki za 2013 r. obliczony zgodnie ze standardami US GAAP, czyli amerykańskimi standardami rachunkowości. Sądy

powszechnie przyjęły, że standard ten nie został osiągnięty, a to oznacza, że nie wystąpiła zgodność z SOX, a zatem powodowi nie przysługuje prawo do premii.

Powód w skardze kasacyjnej zarzucił naruszenie:

- art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. oraz art. 78 k.p. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i dokonanie błędnej wykładni umowy stron - wzajemnego uzgodnienia Docelowego EBIT na 2013 r., w szczególności poprzez pominięcie okoliczności, w których zostało złożone oświadczenie stron w tym zakresie, zgodnego zamiaru stron oraz celu umowy i dokonanie wykładni tego oświadczenie wyłącznie w oparciu o treść ujawnioną na piśmie,

- art. 6 k.c. w zw. z art. 300 k.p. oraz art. 78 k.p. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i nieuprawnione przyjęcie, że powód nie wykazał zasadności roszczenia o wypłatę „Premii za Zgodność z Procesami SOX” w sytuacji, gdy pozwany nie przedstawił jakiegokolwiek wiarygodnego dokumentu, z którego wynikałoby, że działalność pozwanej spółki w 2013 r. nie była zgodna z procesami SOX.

- art. 230 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i bezpodstawne pominięcie, że strony były zgodne w zakresie rozumienia pojęcia EBIT, tzn. zysku operacyjnego - zysku przed odliczeniem podatków i odsetek, oraz przyjęcie, iż spór koncentrował się wokół odmiennej koncepcji zysku operacyjnego EBIT, z którego w ocenie Sądu Apelacyjnego należało wyłączyć podatki i odsetki,

- art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 51 a ustawy z dnia 27 lipca 2001 roku prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 23) i art. 245 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i nierozpoznanie istoty sprawy z uwagi na nieuwzględnienie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego rewidenta zmierzającego do ustalenia okoliczności niezbędnej do rozstrzygnięcia niniejszego sporu oraz oparcie rozstrzygnięcia i dokonanie ustaleń treści prawa obcego (Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej) wyłącznie na podstawie przedłożonej przez pozwaną treści dokumentu prywatnego, podczas gdy dowód ten nie może zastąpić dowodu z opinii biegłego,

- art. 378 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i brak omówienia w uzasadnieniu wyroku sformułowanego w apelacji zarzutu naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 78 k.p., które doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy.

Argumentował, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej obdarzył następującym uzasadnieniem: „W pierwszej kolejności wskazać należy, iż kwestią sporną w niniejszym procesie było ustalenie, czy zostały spełnione warunki otrzymania przez powoda premii, zgodnie z zawartą przez Strony Umową oraz osiągnięcie przez pozwaną Docelowego EBIT-u, od którego uzależnione było wypłacenie premii powodowi.

Powód pod pojęciem EBIT-u rozumiał zysk operacyjny, czyli zysk przed odliczeniem podatków i odsetek. Docelowy EBIT była to podstawa pomiarowa dla polskiej jednostki organizacyjnej, która miała być ustalana z wyłączeniem wyników działalności eksportowej, kosztów jednorazowych, a także wszelkich innych kosztów związanych z procedurami przekształceń, które miały zostać w przyszłości zaksięgowane. Powód dokonał uzgodnień w tym zakresie z kierownictwem pozwanej Spółki.

Tymczasem Sądy obu instancji, ten kluczowy dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy wskaźnik ekonomiczny, ustaliły samodzielnie bez zasięgnięcia opinii specjalisty. Dodatkowo błędnie określając, gdzie pomiędzy stronami, w tym zakresie istniał spór. Ustalanie takiego kluczowego wskaźnika ekonomicznego charakteryzującego wyniki Spółki, zdaniem kasatora, nie może nastąpić bez opinii biegłego. Tym bardziej jeżeli uwzględni się, iż dla potrzeb określenia tego wskaźnika istotne znaczenie mogły mieć (sporne między stronami) koszty związane z prowadzonym według prawa obcego postępowaniem restrukturyzacyjnym.

Warto zaznaczyć, że kwestia wyodrębnienia wpływu wyników z działalności eksportowej oraz wyeliminowania kosztów jednorazowych była przedmiotem wiadomości e-mail Dyrektora Finansowego pozwanego R.W. z kierownictwem C. Group. Dyrektor Finansowy zwrócił się o potwierdzenie, że faktycznie wyniki działalności spółki w Polsce będą mierzone z przy zastosowaniu takiej metodologii, to jest z wyłączeniem wyżej wymienionych wyników działalności eksportowej, a także wszelkich innych kosztów związanych z procedurami przekształceń, które

zostaną w przyszłości zaksięgowane. Powyższa propozycja - jako racjonalna - została zaakceptowana przez kierownictwo pozwanej Spółki.

Sąd Apelacyjny w [...]. uznał, iż strony odmiennie rozumiały pojęcie EBIT-u, a spór koncentrował się jedynie wokół odmiennej koncepcji zysku operacyjnego EBIT, z którego w ocenie Sądu Apelacyjnego należało wyłączyć podatki i odsetki. Jednakże strony Umowy w podobny sposób interpretowały samo pojęcie EBIT-u. Natomiast spór dotyczył jedynie wysokości osiągniętego Docelowego EBIT-u za rok obrotowy 2013. Pozwana w celu uniknięcia wypłaty premii powodowi, uwzględniła przy obliczaniu Docelowego EBIT-u koszty z prowadzonym postępowaniem restrukturyzacyjnym w USA.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny dokonał błędnej wykładni uznając, iż Strony odmiennie interpretowały pojęcie EBIT-u.

Jednocześnie wątpliwości co do ustaleń w zakresie obliczania i rozumienia pojęcia EBIT-u nie zostały w żaden sposób poddane interpretacji przez Sąd Apelacyjny w [...]. Uznanie przez Sąd drugiej instancji, iż pojęcie EBIT-u, którym posługiwały się strony, było jednoznacznie precyzyjne i to w sposób niepodlegający interpretacji, wobec czego dokonanie jego wykładni było niecelowe, nie zasługuje na uwzględnienie.

Pomimo iż strony Umowy odmiennie interpretowały jej postanowienia, Sąd odwoławczy nie dokonał ich wykładni. Ponadto w uzasadnieniu wyroku Sąd Apelacyjny w [...] nie omówił zarzutu apelującego dotyczącego naruszenia art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i art. 78 k.p.

Tym samym, nie rozpoznając istoty sprawy, Sąd Apelacyjny naruszył przepisy prawa materialnego poprzez ich niewłaściwe zastosowanie. W konsekwencji ze względów wskazanych powyżej niniejsza skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne i prawne poczynione przez Sąd pierwszej instancji i uznał, że powód nie wykazał, aby spełnione zostały warunki wymagane do nabycia przez niego premii gotówkowej za 2013 r. Jednocześnie Sąd odwoławczy wskazał, iż może poczynić ustalenia bez ograniczeń dowodowych co do uzgodnionego wyniku finansowego Spółki. Jednakże Sąd oparł ustalenia jedynie na wnioskach dowodowych strony pozwanej (dokumencie prywatnym, który nie

może zastąpić opinii biegłego sądowego), z pominięciem istotnych wniosków dowodowych strony powodowej, które miały na celu rozpoznanie istoty sprawy.

Sąd pierwszej instancji oddalił wniosek powoda o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność ustalenia czy pozwana Spółka osiągnęła 100% docelowego EBIT-u za rok obrotowy 2013. W tym miejscu wskazać należy, iż Sąd Apelacyjny uznał przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego za zbędne, jednakże oparł swoje ustalenia w tym zakresie na dokumencie prywatnym przedstawionym przez pozwaną, co prowadzi do wniosku, iż w sprawie konieczne było ustalenie powyższej okoliczności z pomocą osób posiadających wiedzę specjalną, którą posiadają jedynie biegli w tej dziedzinie.

Podkreślenia wymaga, iż Sądy obu instancji oparły swoje przekonanie jedynie na dokumencie prywatnym przedstawionym przez stronę pozwaną. Natomiast dokument prywatny stanowi jedynie potwierdzenie, iż osoba, która go sporządziła i podpisała, złożyła oświadczenie w tym zakresie. Nie bez znaczenia jest również to, iż dokument prywatny, przedstawiony w niniejszym postępowaniu, został sporządzony na zlecenie strony pozwanej. Sąd Apelacyjny wskazał, iż ustalenia w zakresie zysku operacyjnego EBIT za rok 2013 dotyczyły okoliczności faktycznej, która podlegała ustaleniu bez żadnych ograniczeń dowodowych w tym zakresie.

Jednakże stronie powodowej ograniczono prawo wykazania, iż pozwana Spółka osiągnęła docelowy EBIT i uznano, iż powód nie wykazał swojego roszczenia, pomimo tego, iż wnioski w tym zakresie zmierzały właśnie do wykazania zasadności roszczenia powoda.

Jednakże Sąd Apelacyjny zaniechał temu obowiązкови i nie rozpoznał istoty sprawy. Sądy obu instancji opierając swoje rozstrzygnięcia dokonały ustaleń jedynie na podstawie twierdzeń strony pozwanej, zaniechując jednocześnie obowiązкови przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

W konsekwencji zaniechania przez Sąd Apelacyjny w [...] w zebraniu pełnego materiału dowodowego i poczynienia ustaleń koniecznych do rozstrzygnięcia, Sądy obu instancji ograniczyły postępowanie dowodowe do przesłuchania świadków i przeprowadzenia dowodu z dokumentu prywatnego przedstawionego przez pozwaną.

W sytuacji sprzecznych stanowisk obu stron, Sąd odwoławczy zobowiązany był do zebrania pełnego materiału dowodowego i poczynienia na tej podstawie ustaleń faktycznych. W niniejszej sprawie doszło jednak do naruszenia tego obowiązku. W konsekwencji doszło do nierozpoznania istoty sprawy. Tym samym skarga jako oczywiście uzasadniona powinna zostać przyjęta do rozpoznania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie jest uzasadniona w stopniu oczywistym.

Rozważania trzeba rozpocząć od przypomnienia, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenie faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Ma to znaczenie, jeśli weźmie się pod uwagę, że zarzuty skarżącego zmierzają do przekonania o innej niż przyjął Sąd odwoławczy treści postanowienia umowy o pracę. Aspekt ten nie ma charakteru normatywnego, a to oznacza, że klasyfikuje się w sferze faktów. Poza tym zasadnicza część wyводу skarżącego mającego uzasadnić przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania koncentruje się wokół oceny materiału dowodowego. Trudno też pominąć, że powód zgłaszając w tym zakresie liczne uwagi krytyczne abstrahuje od oceny dowodów przeprowadzonych przez Sąd pierwszej i drugiej instancji. Reasumując, skoro skargi kasacyjnej nie można oprzeć na zarzutach odnoszących się do ustaleń faktycznych i oceny dowodów, to nie można zasadnie twierdzić, że jest ona w rozpoznawanej sprawie oczywiście uzasadniona.

Zważywszy na przedstawione kryteria staje się jasne, że okoliczność dotycząca prawidłowego rozumienia pojęcia EBIT-u nie może stać się fundamentem twierdzenia, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Dotyczy to również powołania się przez powoda na wybrany dowód w postaci e-mail dyrektora Finansowego pozwanego R.W.

Kolejną słabością uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest opieranie się na fałszywych twierdzeniach. Nie jest bowiem prawdą, że Sądy rozpoznające sprawę w żaden sposób nie poddały interpretacji

zakres znaczeniowy pojęcia EBIT-u. Nie jest również prawdą, że Sądy nie dokonały interpretacji spornego postanowienia umownego.

Z kolei wątek dotyczący zarzutu nieprzeprowadzenia przez Sądy dowodu z opinii biegłego również nie spełnia kryteriów z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., co staje się zrozumiałe po przeczytaniu uzasadnienia zaskarżonego wyroku, gdzie precyzyjnie odniesiono się do tej kwestii. Skarżący argumenty te przemilcza. W takich warunkach trudno mówić, że głoszone przez niego racje są oczywiście uzasadnione.

Analizując wypowiedź powoda dochodzi się również do wniosku, że postrzega on wadliwie procesowe obowiązki sądu. W polskim systemie prawnym obowiązuje kontradyktoryjny model dowodzenia swoich racji. Znaczy to tyle, że to strony oferują sądowi jako arbitrowi materiał dowodowy. W rezultacie, nie można zarzucać sądowi, że zaniechał on spełnienia swojego obowiązku polegającego na zabranii pełnego materiału dowodowego. Adresatem tego rodzaju zarzutów powinna być strona, której bezczynność doprowadziła do ułomnych ustaleń faktycznych. Zarzut tego rodzaju nie świadczy zatem również za oczywistością skargi kasacyjnej.

Na koniec należy zwrócić uwagę na wyjątkowość przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Kategoria prawna, do której odwołuje się ten przepis, została wyznaczona niedookreślonym zwrotem. Powszechnie przyjmuje się, że oczywista trafności skargi kasacyjnej ma miejsce wówczas, jeśli dla przeciętnego prawnika, jest ona niewątpliwa, z góry widoczna, bez potrzeby głębszej analizy stosunku prawnego oraz bez sprawdzania i oceny dowodów. Zapatrywanie to powinno wystąpić już w trakcie przedsądu, czyli wstępnego badania skargi kasacyjnej, gdyż na tym etapie procedowania rolą Sadu Najwyższego nie jest szczegółowe badanie zgłoszonych podstaw zaskarżenia. Argumentacja, którą posłużył się powód nie koresponduje ze wskazanymi wymogami.

Z uwagi na przedstawione racje, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto kierując się regułą z art. 98 § 1 k.p.c. i art. 99 k.p.c.

